

Oplæg til forældre

I Damhuset har vi lavet en sorg og kriseplan med beredskabsplaner samt pædagogiske retningslinjer for, hvordan vi skal arbejde med sorg og krise ift. børnene og deres familier. Velvidende om, at vi ikke kan skrive og planlægge alt, har vi igennem pædagogiske diskussioner på personale dage og personale møder tilstræbt, at nedskrive en så udførlig plan som muligt.

Vi har, med støtte fra konsulent Jes Dige, drøftet mange forskellige scenarier og muligheder for, at arbejde med sorg og krise. Nogle diskussioner har været svære at nå en ende på, f.eks. hvorfor skal vi som voksne ikke altid tage med i ambulancen, hvis der sker en ulykke på tur, eller hvor sætter vi skellet for, hvem der er et barns nære pårørende. Diskussionerne har været gode og til tider tunge, men det har skærpet vores fokus på vigtigheden af dette arbejde og rustet os til, at tale om et tabubelagt emne både med os selv, børn og forældre. Og vi mener at have nået en politik, vi alle kan stå inde for, både fagligt og etisk.

I det følgende har vi vedhæftet en forkortet forældreversion af sorg og kriseplanen, der beskriver arbejdet med børn og forældre, og hvordan vi som institution lægger op til, at samarbejde med de enkelte familier i forskellige krisesituationer.

Vi er fuldt ud klar over, hvilket ansvar vi har, når vi står med jeres børn i hænderne hver dag, og vi håber, at I vil bidrage til den videre proces med dette arbejde.

Indledning

Vi kan aldrig forberede os 100% på en ulykke eller tragisk hændelse, men ved at have udarbejdet en sorg- og kriseplan sikrer vi os bedst muligt imod, at vi ikke bliver handlingslammede og vælger tavsheden eller at se tiden an. Vi som personale er altid dem, der står med ansvaret for at handle. Vi spiller en stor rolle i børnenes og deres familiers liv og vi skal på etisk ansvarlig måde være dem, der etablerer kontakt og får afdækket, hvilke behov børnene, forældrene, personalet eller familien har i den givne situation. Vi skal være opsøgende, ærlige og spørgende i de enkelte tilfælde. Vi forpligter os samtidig til, at hjælpe og støtte den eller de kollegaer, der har det daglige ansvar for et barn i sorg, eller som selv er i sorg.

Sorg er individuel for alle mennesker og der er ikke to sorgperioder der er ens. Det kan derfor være svært at fastsætte én klar procedure for hvordan vi arbejder med børnenes eller kollegaernes sorg. Det er dog vigtigt, at vi er bevidste om, hvor afgørende det er, at en sorgproces bearbejdes og ikke gemmes væk.

Det er altid ledelsen og stuepædagogens ansvar at iværksætte handleplaner for de enkelte børn, men uanset uddannelse, anciennitet eller alder kan vi alle tage lige del i bearbejdelsen af børnenes sorg. Vi er som voksne i Damhuset primære tryghedspersoner i barnets institutionsdag, og det er vores alles ansvar, at udvise omsorg og nærvær og være lyttende, forklarende og nysgerrig i den grad barnet og dets kammerater har brug for det i en sorgproces.

”For at vise omsorg for et barn kræves ikke, at du er et overmenneske.

Blot at du er et medmenneske”

(Per Bøge, Jes Dige, 2009, Omsorg Handleplan 0-6 år, kræftens bekæmpelse)

Kriseplan for Damhuset ved ulykke

Sker der en ulykke i eller uden for Damhuset, er der lavet en udførlig handleplan for personalet og de procedurer der igangsættes. I de følgende præsenteres de punkter der er vigtigst for jer som forældre at vide noget om. Det handler både om korte sammendrag af, hvad der foregår i huset, samt hvad vi ønsker af jer som forældre i de enkelte situationer.

Den fulde kriseplan kan indhentes hos ledelsen, hvis det har interesse.

Personalet i ulykkessituationen

- Det er selvfølgelig 1. prioritet at få standset ulykken, givet 1. hjælp og ringet efter hjælp
- Herefter tager vi os af den resterende børnegruppe, det praktiske og alle procedurerne.
 - Herunder at få kontaktet forældrene til det tilskadedekomne barn, hurtigst muligt.
- Sker der en ulykke i Damhuset, hvor et barn skal på skadestuen og forældrene ikke kan nå at komme, tager et personale med på hospitalet i ambulance eller taxa. Denne bliver på hospitalet, så længe forældrene har behov for det, og holder sig løbende i telefonisk kontakt med institutionen.
- Ved en ulykke på tur kører et personale, HVIS DET ER MULIGT, med til hospitalet og bliver der så længe, forældrene har behov for det.
 - Det er dog vigtigt, at de resterende børn ikke lades tilbage med ukendte voksne. Børnene kan være bange, traumatiserede osv. og har brug for, at der er nærværende voksne de kender så uro og panik mindskes. Derfor overlades det tilskadedekomne barn til de fagprofessionelle ambulanceredere, læger og sygeplejersker, hvis det ikke er muligt for en personale at tage med fra skadesstedet.

Lederen

- Indsamler alle facts om ulykken og holder overblikket og uddelegerer opgaverne
- Lederen eller en stuepædagog ringer til det tilskadedekomne barns forældre
 - Så snart der har været kontakt til den tilskadedekomnes forældre, undersøger lederen, hvorvidt det er nødvendigt denne tager direkte til hospitalet, hvor den tilskadedekomne ligger. Er den evt. medfølgende pædagog tryk nok i situationen, eller er det af andre årsager ikke nødvendigt, bliver lederen i institutionen og koordinerer opgaverne og holder overblikket.
 - Ved dødsfald eller alvorlige kvæstelser tager lederen altid på hospitalet.

Den resterende børnegruppe

- Børnene samles på stuerne med kendte voksne
 - Der afholdes en samling, hvor børnene får mulighed for, at vende hvad der er sket og fortælle hinanden, hvad de har oplevet.
 - De voksne spørger ind og forklarer, hvad der er sket.
 - Det er vigtigt, at vi voksne er ærlige, og at vi hjælper børnene med ikke at skabe store unødvendige forestillinger og frygt.
 - Hvis der er behov for, at børnene holdes på stuerne i længere tid efter samlingen skabes forskellige aktiviteter.
- Ingen børn lades alene. Selvom de i første omgang helst vil sidde selv eller væk fra situationen, kan der opstå reaktioner eller spørgsmål. Derfor er det vigtigt, at der er en tilgængelig voksen tæt på.
 - Her kan man evt. få hjælp fra forældrebestyrelsen til opsyn, men vi prioriterer der er kendte voksne hos børnene, så vidt muligt.
- Det er vigtigt, at vi husker måltiderne til børnene, selvom der er en krisesituation i huset. Så blodsukkeret holdes oppe hos både børn eller voksne.

Forældrene

- Forældrebestyrelsen ringes op og orienteres. De indkaldes til institutionen, så de kan hjælpe til. (Se liste med evt. opgaver til forældrebestyrelsen)
- De resterende forældre informeres om ulykken, når de henter deres børn.
 - Lederen sender en fælles mail ud om hændelsen.
- I tilfælde af alvorlige ulykker med større kvæstelser eller dødsfald ringes alle forældre op, også dem hvis børn ikke er i institution den pågældende dag.
 - Forældrene bedes i alvorlige tilfælde om, at komme ned i institutionen og være sammen med deres barn, men blive i Damhuset til vi har overblik over situationen og det videre forløb, så vi kan give en samlet briefing, så alle går hjem med den samme viden.
- Opstår der en alvorlig krisesituation i Damhuset, har personalet rigtig mange opgaver at udføre. Første prioritet er selvfølgelig børnenes trivsel og bearbejdning af deres oplevelser. Derfor kan der være brug for, at indkalde forældrebestyrelsen, så de kan hjælpe med, at løse særligt de praktiske opgaver i Damhuset under en sådan situation. Der er stor

forskel på, hvordan børnene har brug for at bearbejde og rumme en sådan situation. Nogle har måske behov for, at lege og bevæge sig ude mens andre måske har behov for at trække sig lidt tilbage og få læst en historie. Vi lægger dog vægt på, at ingen børn lades alene i krisesituationen. Derfor kan der også være brug for hjælp til, at holde opsyn, være synlig voksen, historiefortæller o. lign.

Når forældrebestyrelsen indkaldes:

- Forældrebestyrelsen stiller i institutionen så snart de har mulighed for det
 - Den først ankomne orienteres, danner et overblik, og fordeler opgaver til de næste der kommer.
- Selvfølgelig vil mange børn foretrække, at være sammen med sine forældre når de ser dem, og vil i situationen have svært ved, at få at vide de ikke kan dette. Derfor tænker vi, at børnene selvfølgelig kan gå sammen med forældrene fra bestyrelsen, imens disse hjælper til i huset.
- Opgaveliste:
 - Opvask i køkkenet
 - Oprydning/lukning på legeplads
 - Lukning af hus(Oprydning)
 - Forberedelse af måltider/snacks
 - Saftevand
 - Overblik over om der evt. skal købes mad, i tilfælde af:
 - Hvis fælles briefing trækker ud
 - Vi er der over frokosten
 - Der kommer mange ude fra, forældre, psykolog, ledere fra andre institutioner osv.
 - Hjælpe børn der har brug for det
 - Andet der måtte opstå

Presse

- Der opfordres på det kraftigste til, at ingen forældre udtaler sig til pressen, men henviser til ledelsen i Damhuset.

Det videre forløb

- Som nævnt, vil vi i alvorlige situationer opfordre forældrene til, at blive i institutionen med deres barn, til vi har haft mulighed for, at samle alle til en briefing og evt. krisehjælp.
 - Vi opfordrer kraftigt til, at I som forældre lytter til dette, også selvom I har en følelse af, at I helst ville hjem med jeres små.
- Det vurderes i institutionen, hvilke tiltag der er behov for. Det kan f.eks. være krisehjælp, ekstra forældremøder o. lign.
- Hvis et barn er kvæstet, og ikke kommer i institution efter ulykken, har én stuepædagog ansvar for, at være bindeled mellem institution og hjemmet. Denne er i løbende sparring med leder og kollegaer.
 - Denne afdækker hvad familien har brug for, og hvordan barnet har det.
 - Det er vores ansvar at tage og holde kontakt.
 - Nogle familier afslår måske kontakt eller hjælp i starten.
 - Her er det vigtigt, at vi respekterer behovet, men f.eks. siger: ”Jeg ringer igen om en uge”
 - Der holdes kontakt med familien hver uge/14. dag alt efter behov

Mindre ulykker

Det er vigtigt, at have for øje, at et mindre uheld og reaktioner kan gøre stort indtryk på børn, hvis de oplever det. Selvom det for voksne er en mindre skade eller noget mere eller mindre forbipasserende, er børnenes virkelighedsbillede anderledes end vores.

- Det kan f.eks. være:
 - Hvis et barn bløder meget ved en mindre skade.
 - En voksen kommer til skade.
 - Et barn eller voksen sendes på skadestuen/hospitalet.
 - De ser en voksen græde.
- Vi informerer forældrene om, hvad børnene har set. når de hentes, så forældrene ved hvad det drejer sig om, hvis de siger noget hjemme.
 - Er det en hændelse med et barn, afklarer vi med dennes forældre, at vi lige kort informerer mundtligt om hændelsen.
- Tal evt. om hændelse til samling næste dag.

Hvis et barn bliver alvorligt syg eller indlagt i en længere periode

Nu og her

- Det personale der modtager information om indlæggelse eller alvorlig sygdom, orienterer hurtigst muligt lederen.
- Der tages stilling til om andre instanser skal kontaktes.

Kommunikation med familien

- Én stuepædagog har løbende kontakt med familien. Det er os, der har ansvar for at tage kontakt, og hyppigheden aftales i samarbejde med og respekt for familiens behov.
 - Vi tænker kontakt med en uge/14 dages interval er passende.
 - Det er altid vores ansvar at tage kontakt.
 - Afdæk hvad familien har brug for, og om der er noget vi, og de andre forældre, kan gøre.
- Det aftales med familien, at de andre forældre i institutionen orienteres.
 - Inddrag evt. familien i, hvordan de ønsker der kommunikeres ud, hvor meget der fortælles osv.
 - Al orientering sker i overensstemmelse med forældrene til det sygdomsramte/kvæstede barn.
- Der kan evt. arrangeres besøg til hospitalet eller i hjemmet, dette skal altid foregå på familiens og barnets præmisser.
 - Stuepædagogen/erne kan arrangere et besøg uden børn, så barnet og familien kan mærke de stadig er en del af Damhuset, og føler sig husket.
 - Kan familien overskue det, kan vi tage på besøg med et par af barnets nære venner.

Arbejdet med børnene

- På stuerne til samling fortæller vi børnene om barnet og dets sygdom.
 - Spørger ind til hvad børnene tænker om situationen.
 - Forklar om nogle af de følelser der måske kan opstå.
 - Vær tilgængelig og åben for børnenes spørgsmål.
- I det daglige tales om barnet med de andre, så vi husker vores ven.
 - I børnehaven bliver billedet af det pågældende barn hængende på samlingstavlen.

- Vi tager jævnligt snakken op.
- Evt. læses børnebøger om sygdommen hvis det giver mening.

Ritualer i Damhuset

- Stuen og evt. andre venner laver tegninger og der skrives et brev, både med børnenes ord og en hilsen fra Damhuset. Dette afleveres personligt af stuepædagoger med eller uden børn.
- Evt. besøge den sygdomsramte.

Modtagelse af barnet når det vender tilbage til institutionen

- Stuepædagogen kontakter forældrene inden barnet vender tilbage og aftaler hvordan det foregår.
 - Er der noget hensyn/forbehold der skal tages.
 - Skal barnet starte med korte dage?
- Al personale informeres
- De andre børn forberedes i dagene op til.
- Stuepædagogen inviterer barnet til at snakke om sine oplevelser i forløbet.
 - Til en start måske kun voksen-barn
 - Inviter senere andre børn ind i samtalen
 - Hvis barnet har lyst, kan det med en voksens hjælp fortælle lidt til en samling.
 - Det er vigtigt, at samtalen foregår på barnets præmisser.
 - Barnet kan evt. vise billeder eller ting det har fået i processen.
- Vær opmærksom på, at der efter lang tid, kan opstå et behov hos barnet for, at fortælle, vise billeder o. lign.

Hvis et barn dør

Nu og her

- Det personale der modtager beskeden, informerer lederen hurtigst muligt.
- Der afleveres en buket blomster med et personligt kort. Dette afleveres personligt af leder og evt. stuepædagog på dagen, hvor vi har modtaget beskeden.
- Aftal med forældrene hvordan vi informerer ud til de andre forældre.
 - Vi foreslår en mail med facts samt information om børn og sorgreaktioner.

- Alt afhængig af dødsfaldets karakter, kan vi overveje, at orientere forældre pr. telefon.
- Afdæk om familien har brug for hjælp nu og i den nærmeste tid.
 - F.eks. hjælp hvor der kan trækkes på andre forældre og forældrebestyrelse.
 - Madlavning
 - Indkøb
 - Pasning af evt. søskendebarn eller hjælp til at hente og bringe.
- Flaget hejses på halvt

Hvem skal kontaktes

- Forældrebestyrelsen orienteres.
- Alle forældre orienteres i overensstemmelse med aftalen med det pågældende barns forældre.

Arbejdet med børnene

- Stuepædagogerne og ledelsen skal have et særligt skærpet fokus på eventuelle søskendebørn i institutionen og disses behov.
- Det er vores primære opgave, at tage hånd om, og støtte de børn, der har mistet en kammerat eller søskende.
- Vi taler med børnene om deres ven, savn, ked af det- og tristhed.
 - Har nogle børn brug for at fortælle, lytter vi.
 - Har de spørgsmål svarer vi så godt vi kan.
- Børnenes forældre orienteres om, hvad vi taler med børnene om, og hvad de kan tale videre om hjemme.
- Børnene forklares om begravelsen og om andre ritualer der forgår i forbindelse med dødsfaldet.
- Når pædagogerne har været på hjemmebesøg, fortæller de børnene, hvor de har været, og lidt om hvordan det var.

Ritualer i Damhuset

- Vi afholder mindehøjtidelig
 - Denne afholdes om eftermiddagen på 3-4. dagen efter vi er orienteret om dødsfaldet.

- Vi samles kl. 16, og alle forældre opfordres til at deltage.
- Lederen siger et par ord, der afholdes ét minuts stilhed, vi synger en sang.
- Der laves et mindre traktement, snack, øl/vand, kaffe/te
- Der er efterfølgende mulighed for, at snakke lidt sammen på legepladsen eller gå hjem.
- Der laves en lille mindested i hjørnet på gangen uden for Eventyrfolket, med et billede hvor man kan lægge blomster/tegninger osv. Dette har vi stående i 14 dage.
 - Dette opsættes af stuepædagogerne sammen med de børn, der har en relation og hvor det giver mening.
 - De ting der står på mindestedet pakkes pænt sammen ved nedtagning, og gives til familien, med mindre de ikke ønsker det.
- Vi laver en mindebog/fotobog, som man kan tages frem med børnene.
 - Denne står tilgængeligt og synligt for børnene, så længe det er nødvendigt.
- Damhuset deltager i begravelsen (med mindre denne afholdes i stilhed)
 - Vi sender som udgangspunkt leder og stuepersonalet.
 - Der indkaldes evt. personale fra netværksinstitutioner eller dækkes af med vikarer.
 - Forældregruppen orienteres om begravelsen, så de har mulighed for at deltage (hvis dette er i overensstemmelse med barnets forældre).
- Der afsendes båretbuket fra Damhuset til begravelsen.
 - Forældrebestyrelsen samler ind til båretbuket fra forældrene og børn.
- Børnene tegner tegninger til begravelsen
- Der flages efter alm. kutyme ved begravelsen.
- Vi besøger gravstedet med børnene. (Dette sker i overensstemmelse med det pågældende barns forældre)

Kontakten til familien efter dødsfaldet

- Stuepædagogerne kontakter og aftaler et hjemmebesøg, så snart familien rummer det.
 - Afdæk om familien har behov for, at vi hjælper med noget.
 - Tilbyd den hjælp vi kan.
 - Vi tager relevante foldere og information om sorg, sorggrupper og sorgbearbejdning samt relevante telefonnumre med.

- Mærk efter på besøget, om vi skal tale ind i de forskellige muligheder de har, eller vi bare lægger materialet, så de selv kan kigge på det senere.
- Lederen tager sig af det praktiske ift.:
 - Pladsanvisningen.
 - De slettes fra mailliste og tlf. osv.
- Vi tager os af det praktiske ift. nedpakning af barnets ting.
 - Hvis forældrene ønsker at få det hjem, sørger vi også for dette.
- Vi samler de fysiske minder, der er fra barnets institutionstid og giver det til forældrene.
 - Vi skriver et brev med de mentale minder, anekdoter og små historier fra institutionstiden.
- Udgangspunktet for dialogen er respekt, åbenhed og ærlighed og ikke mindst en høj grad af empati.

Evaluering

- Det er vigtigt at der evalueres grundigt efter et forløb med et dødsfald, og vi opsamler og lærer af de erfaringer vi har gjort os.

Dødsfald blandt barnets nærmeste pårørende

Med nærmeste pårørende, mener vi søskende, forældre, andre primære tilknytningspersoner eller andre som børnene har en sammenlignelig relation til.

Nu og her

- Det personale der modtager beskeden, informerer lederen hurtigst muligt.
- Der afleveres en buket blomster med et personligt kort. Dette afleveres personligt af leder eller stuepædagog, på dagen hvor vi har modtaget beskeden eller dagen efter.
- Aftal med forældrene hvordan vi informerer ud til de andre forældre.

- Vi foreslår en mail med facts samt information om børn og sorgreaktioner.
- Alt afhængig af dødsfaldets karakter, kan vi overveje, at orientere forældre pr. telefon.
- Afdæk om familien har brug for hjælp nu og den nærmeste tid.
 - F.eks. hjælp hvor der kan trækkes på andre forældre og forældrebestyrelse.
 - Madlavning
 - Indkøb
 - Pasning af barn eller hjælp til at hente og bringe.
- Flaget hejses på halvt.

Arbejdet med børnene

- Vi fortæller børnene om deres kammerats situation til samling.
- Vi taler med børnene om det at miste, savn, ked af det- og tristhed.
 - Har nogle børn brug for at fortælle, lytter vi.
 - Har de spørgsmål svarer vi så godt vi kan.
 - Måske har nogen også prøvet at miste eller kender en der er død.
- Børnenes forældre orienteres om hvad vi taler med børnene om, og hvad de kan tale videre om hjemme.
- Børnene forklares om begravelsen og om andre ritualer, der forgår i forbindelse med dødsfaldet.
- Hvis pædagogerne har været på hjemmebesøg, fortæller de børnene om, hvor de har været, og lidt om hvordan det var.

Kommunikation med de efterladte pårørende

- Stuepædagogerne kontakter og aftaler et møde eller evt. et hjemmebesøg så snart forælderen/forældrene rummer det.
 - Afdæk om familien har behov for, at vi hjælper med noget.
 - Tilbyd den hjælp vi kan.
 - Vi tager relevante foldere og information om sorg, sorggrupper og sorgbearbejdning samt relevante telefonnumre med.
 - Mærk efter på besøget, om vi skal tale ind i de forskellige muligheder de har, eller vi bare lægger materialet, så de selv kan kigge på det senere.
 - Aftal den videre proces.

- Vær i løbende dialog med forælderen/forældrene om barnets trivsel og behov.
 - Byd evt. ind med hjælp til den efterladte forælder og/eller familien, hvis du fornemmer der er brug for dette.
 - Evt. kontakt til andre instanser
 - Formidling af kontakter osv.
- Udgangspunktet for dialogen er respekt, åbenhed og ærlighed og ikke mindst en høj grad af empati.

Modtagelse af barnet i institutionen efter dødsfaldet

- Stuepædagogen kontakter forælderen/forældrene inden barnet vender tilbage og aftaler hvordan det foregår.
 - Skal barnet starte med korte dage?
- De andre børn forberedes i dagene op til.
- Stuepædagogen inviterer barnet til at snakke om sine oplevelser i forløbet.
 - Til en start måske kun voksen-barn
 - Inviter senere andre børn ind i samtalen
 - Hvis barnet har lyst, kan det med en voksens hjælp fortælle lidt til en samling.
 - Det er vigtigt samtalen forgår på barnets præmisser.
 - Barnet kan evt. vise billeder eller ting det har fået i processen.
- Vær opmærksom på, at der efter lang tid, kan opstå eller stadig være et behov hos barnet for, at fortælle, vise billeder o.lign.
- Vær ekstra opmærksom på barnet i den svære tid.
- Lad barnet være i sin sorg, vis du kan rumme den, vær tilgængelig.

Ritualer i Damhuset

- Damhuset deltager i begravelsen (med mindre denne afholdes i stilhed)
 - Vi sender som udgangspunkt lederen og begge stuepædagoger.
 - Forældregruppen orienteres om begravelsen, så de har mulighed for at deltage.
- Der afsendes båret fra Damhuset til begravelsen.
- Der flages efter alm. kutyme ved begravelsen.

- Vi besøger gravstedet med barnet og et par venner. (Dette sker i overensstemmelse med det pågældende barns forælder/ forældre)

Alvorlig sygdom blandt barnets nærmeste pårørende

Med nærmeste pårørende, mener vi søskende, forældre, andre primære tilknytningspersoner eller andre som børnene har en sammenlignelig relation til.

Nu og her

- Det personale der modtager beskeden, informerer lederen og stuepersonale hurtigst muligt.
- Alt afhængig af sygdommes og situationens karakter vurderes det, om og hvor meget de andre forældre skal informeres.

Kontakt med familien

- Vær i løbende dialog med forældrene om barnets trivsel og behov. Det er stuepædagogernes ansvar, at opsøge kontakten.
 - Tilbyd evt. hjælp med materiale og tlf. numre om, hvor familien kan få hjælp.
- Vær i kontakt med forældrene ift. handleplan på barnet.
- Udgangspunktet for dialogen er respekt, åbenhed og ærlighed og ikke mindst en høj grad af empati.

Arbejdet med børnene

- Det er vigtigt, at vi er åbne over for børnene. Andre børn kan blive bange for, at deres mor, far eller søskende også er syg. Fortæl tingene som de er, uden detaljer og uden at skræmme.
- Lad barnet fortælle hvis det har lyst.
- Vær ikke berøringsangst, men tal om sygdommen på barnets præmisser, uden at forcere det.

Andre kriser hos børnene

Når forældre skal skilles

Det er vigtigt at have for øje, at skilsmisse/brud mellem forældre er et stort indgreb i børns liv. De kan have traume og sorg reaktioner på forandringen i deres livssituation.

Kontakt med forældre

- Afhold en samtale med begge forældre hvis muligt, ift. hvordan vi støtter bedst op om barnet.
- Vi afholder os altid fra, at indgå i samtaler om, hvorfor forældrene går fra hinanden, og forsøger at undgå, at en forælder føler vi vælger side.
- Vi afdækker barnets situation, bolig, forældremyndighed, samvær osv.
- Vi gør klart for forældrene, hvordan deres barn kan opleve situationen og vi sørger for, der holdes fokus på barnet.

- Hvis nødvendigt er vi behjælpelige med materialer og relevante tlf. numre.

Handleplan

- Stuens personale holder et ekstra øje på barnet.
- Hvis reaktion og trivsel ændres bekymrende iværksættes en handleplan.

Mindre kriser

Opstår der andre krisesituationer i et barns liv f.eks. dødsfald o.lign. sørger vi for, at holde tæt kontakt med forældrene, og løse situationen efter barnets behov. Som i alle ovenstående situationer, forholder vi os åbne, ærlige og nysgerrige.

Hvis nødvendigt iværksættes en handleplan, dette er stuepædagogernes ansvar.

Det pædagogiske arbejde

Ud over det almene pædagogiske arbejde med børnegruppen og det enkelte barn, er det som i alle andre tilfælde, pædagoger og ledelsens ansvar, at udarbejde handleplaner for det enkelte barn, hvis det er nødvendigt. Ligeledes er det en del af den pædagogiske opgave, at søge sparring både tværprofessionelt, internt og eksternt. Dette er en opgave der løses af barnets stuepædagoger og ledelsen.

Kriser og dødsfald i personalegruppen

Der er lavet en udførlig plan i tilfælde af krise og dødsfald blandt personalet. Denne findes i den fulde version af sorg og kriseplanen, som kan indhentes hos ledelsen i Damhuset.

Fælles er dog, at ritualer og sorgbearbejdning i børnegruppen lægger sig meget op af de planer, der er beskrevet for børnene og deres familier.

Tal med dit barn

Vi skal som voksne i Damhuset støtte barnet og møde det i sin sorg. Det er vigtigt vi forholder os åbne og ærlige, og alle følelser anerkendes. Der findes ikke overreaktioner el.lign. i sorgen, og alle følelser anerkendes og arbejdes med.

Det vigtigste er at tale med barnet, og det eneste helt forkerte at gøre ift. at hjælpe et barn i sorg er, at forsøge at tie det ihjel. For det virker ikke. Børn mærker stemninger, og selvom vi ikke siger det højt, ved de altid, når ”der er noget galt”. Børns fantasi er stor og de kan i situationerne forestille sig en helt masse, og når vi ikke taler med dem løber forestillingerne afsted.

Et barn er ved sådanne hændelser ikke i stand til helt, at forstå de følelser, som optager det. Selvom barnet ikke kan benævne den eksakte følelse, kan det for eksempel godt mærke ”ondt i maven”, som kan være en indikator for vrede, ”ked-af-det-hed”, tristhed, frygt, forvirring eller ligende. Et barn skal aldrig stå alene med sine følelser, og fremfor at aflede barnets tanker væk fra det sørgelige, skal den voksne derimod være ærlig og italesætte det svære, eks. ” Det er vel nok sørgeligt, at din mor er død”. I den henseende er mødet med en ansvarlig og betydningsfuld voksen lig med tryghed for barnet i en sårbar situation. Denne tryghed kan også gives ved, at stille spørgsmål og være lyttende. Det er vigtigt, i snakken med barnet, at man som voksen ikke gør brug af ”voksen udtryk”, eksempel: ”Far er et bedre sted.” – Børnelogik: ”Hvor er det sted henne og kan jeg komme derhen?”. Eller ”Morfar sover” som kan gøre barnet bange og utryg, for ”hvorfors vågner han så ikke?”, ”Og kan det så være jeg heller ikke vågner i morgen?”. Derimod er det vigtigt, at du stiller åbne spørgsmål, såsom ”hvor tror du far er henne?”.

Det er også okay, hvis barnet ikke responderer på den voksnes henvendelser om samtale som det første. Den voksne skal gentage forsøget og italesætte bekymringen for barnet begrundet i ”jeg har lagt mærke til, at du...” Den åbne tilgang til og interesse for barnets sorg mindsker risikoen for, at barnet i sidste ende isolerer sig fra omverdenen og går ind i sig selv. Som omsorgsperson for barnet er det en helt essentiel opgave, at yde denne form for omsorg og give barnet det nødvendige nærvær. Vi møder sorg med åbenhed og anerkendelse. Det vigtigste er, at handle i stedet for at vælge tavsheden pga. usikkerhed eller berøringsangst.

I sidste ende er det dit ansvar, som voksen tillidsperson, at du blander dig, taler højt og ærligt om hvad barnet er igennem og kan mærke i sin krop. Du forholder dig lyttende og åben til barnets egne ord i sorgprocessen. For *”ord skaber vores virkelighed. Sorg er ikke en sygdom, men derimod et*

ualmindeligt hårdt livsvilkår”.(Per Bøge og Jes Dige, 2009, Omsorg Handleplan for 0-6 årige, Kræftens bekæmpelse)